

VLAAMSE ADVIESCOMMISSIE VOOR VOLKSRAADPLEGINGEN

ADVIES VAV/2022/3

In haar vergadering van 28 oktober 2022 om 10u00 heeft de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen, samengesteld uit:

Mevrouw Kaat Leus, voorzitter, de heren Steven Van Hecke, ondervoorzitter, Wouter Van Dooren en Stef Keunen (effectieve leden), Thomas Van Langenhove en mevrouw Sofie Hennau (plaatsvervangende leden).

beraadslaagd over de hiernavolgende vragen die door de heer Huyghe bij e-mails van 12 en 14 oktober werden voorgelegd en op 28 oktober tijdens zijn mondelinge toelichting werden geherformuleerd m.h.o. op het organiseren van een gemeentelijke volksraadpleging in de gemeente Borsbeek:

- 1) Een inwoner, ingeschreven in het bevolkingsregister of vreemdelingenregister, is er een verschil voor wat het ondertekenen van de petitie betreft?
- 2) Hoeveel tijd krijgt de gemeente om de stemmen te verifiëren?
- 3) Hoeveel tijd krijgt de gemeente om na verificatie de volksraadpleging te laten doorgaan?
- 4) Wat met de inwoners die verhuizen, overlijden tussen moment afgifte petitielijsten en verificatie van de stemmen?
- 5) Welke controle hebben we op de afgekeurde handtekeningen? Krijgen we daar bijvoorbeeld na de controle een overzicht van?
- 6) Hoe moet er genummerd worden (a.h.v. voorbeeld in bijlage) bijvoorbeeld één inwoner die 2 lijnen gebruikt heeft of iemand die zich vergist heeft en op de volgende lijn opnieuw begint? Wordt er genummerd per lijn of genummerd per handtekening?
- 7) Hoe lang wordt de petitielijst bijgehouden?
- 8) Wat zijn de achtereenvolgende beroepsmogelijkheden voor de indieners van een verzoek van VRP in geval de gemeente handtekeningen afkeurt?
- 9) Wat moet vermeld worden in de gemotiveerde nota en de eventuele stukken die de gemeenteraad kunnen voorlichten, die gevoegd worden bij het verzoek (van een VRP) aan het college van Burgemeester en schepenen, zoals voorzien in art. 310 DLB.

ADVIES VAN DE VLAAMSE ADVIESCOMMISSIE VOOR VOLKSRAADPLEGINGEN

1. Ontvankelijkheid

De vraag handelt over een mogelijke vrijwillige fusie van de gemeente Borsbeek met de gemeente Antwerpen. De vraagsteller wenst via de organisatie van een volksraadpleging de bevolking te bevragen over de mogelijke fusie.

2. Vraag en situering

Bij e-mails van 12 en 14 oktober 2022 stelde de heer Huyghe de hierboven opgenomen vragen. De vragen hebben betrekking op een aantal technische aspecten. Daarnaast brengt de vraagsteller in zijn e-mail aan dat het bestuur zou aangegeven hebben dat een volksraadpleging pas in oktober 2023 kan worden georganiseerd.

3. Beoordeling van de adviesvraag door de VAV

1. *Een inwoner, ingeschreven in het bevolkingsregister of vreemdelingenregister, is er een verschil voor wat het ondertekenen van de petitie betreft?*

De vraagsteller wenst van de adviescommissie te vernemen of er voor het ondertekenen van de petitie een verschil bestaat tussen een inwoner ingeschreven in het bevolkingsregister en een inwoner ingeschreven in het vreemdelingenregister.

De voorwaarde "ingeschreven in het bevolkingsregister" moet geïnterpreteerd worden als ofwel ingeschreven in het bevolkingsregister in strikte zin (BR) ofwel ingeschreven in het vreemdelingenregister (VR). Voor het ondertekenen van de petitie is er dus geen onderscheid tussen een inwoner ingeschreven in het bevolkingsregister en een inwoner ingeschreven in het vreemdelingenregister.

2. *Hoeveel tijd krijgt de gemeente om de stemmen te verifiëren?*

De gemeente dient niet over te gaan tot het verifiëren van de stemmen. Iedereen die aan de voorwaarden voldoet om deel te nemen bij de stemming, kan op geldige wijze zijn stem uitbrengen.

Als de vraagsteller evenwel informeert naar de tijd die een gemeente krijgt om de geplaatste handtekeningen op de petitielijst te verifiëren, kan de adviescommissie meegeven dat het decreet over het lokaal bestuur niet in een termijn voorziet waarbinnen dat onderzoek moet gebeuren. Uiteraard gelden hier de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Het lokaal bestuur moet voldoende tijd krijgen om het tijdrovende werk van de controle van de handtekeningen uit te voeren. De norm die de adviescommissie hanteert om de verificatie uit te voeren, is de norm van de redelijke termijn (zie uitspraak VAV/2011/9). Die termijn is

afhankelijk van het aantal handtekeningen dat geverifieerd moet worden, de wijze waarop de handtekeningen verzameld zijn, de leesbaarheid van de gegevens,...

De redelijke termijn geldt voor elke stap in het proces en voor het proces in het geheel. De redelijke termijn neemt een aanvang bij de indiening van het verzoek. De volksraadpleging zelf moet binnen een redelijke termijn worden georganiseerd.

3. Hoeveel tijd krijgt de gemeente om na verificatie de volksraadpleging te laten doorgaan?

Het decreet over het lokaal bestuur voorziet niet in een specifieke termijn om na de verificatie de volksraadpleging te laten doorgaan. Als er voldoende handtekeningen zijn verzameld, wordt het overeenkomstig artikel 314 DLB voorgelegd aan de gemeenteraad. De gemeenteraad beslist of het verzoek toelaatbaar is.

Uiteraard moet de gemeente rekening houden met de periodes waarin geen volksraadpleging kan worden georganiseerd. Dat is bijvoorbeeld het geval in de periode van 12 maanden voor de gemeenteraadsverkiezingen.

De adviescommissie is van mening dat als de gemeenteraad het verzoek toelaatbaar acht, de volksraadpleging binnen een redelijke termijn moet plaatsvinden. Daarbij dient rekening te worden gehouden met een redelijke termijn voor oproeping en dat minstens dertig dagen voor de volksraadpleging een brochure aan de inwoners wordt bezorgd (artikel 316 DLB).

Het doel van volksraadpleging moet uiteraard nog worden gerealiseerd, wat impliceert dat in het besluitvormingsproces rekening moet kunnen worden gehouden met de uitgebrachte stem. Het is belangrijk voor een bestuur om de uitkomst van de volksraadpleging mee te nemen in de uiteindelijke beslissing rond de vrijwillige fusie van gemeenten. Het betrokken bestuur dient hierbij het zorgvuldigheidsbeginsel te respecteren.

4. Wat met de inwoners die verhuizen, overlijden tussen moment afgifte petitielijsten en verificatie van de stemmen?

De vraagsteller verwijst volgens de adviescommissie verkeerdelijk naar de verificatie van de stemmen. De adviescommissie vermoedt dat de vraagsteller de verificatie van de handtekeningen bedoelt.

De beoordeling gebeurt op het moment van het indienen van het verzoekschrift. Het is dat moment dat het college van burgemeester en schepenen in rekening neemt bij het onderzoek of de handtekeningen van de personen voldoen aan de vereisten opgenomen in artikel 312 van het decreet over het lokaal bestuur (zie [advies VAV 2011/4](#)).

5. *Welke controle hebben we op de afgekeurde handtekeningen? Krijgen we daar bijvoorbeeld na de controle een overzicht van?*

Het college van burgemeester en schepenen is verplicht te motiveren waarom de handtekeningen ongeldig zijn. Deze motivering kan opgevraagd worden in het kader van de openbaarheid van bestuur.

6. *Hoe moet er genummerd worden (a.h.v. voorbeeld in bijlage) bijvoorbeeld één inwoner die 2 lijnen gebruikt heeft of iemand die zich vergist heeft en op de volgende lijn opnieuw begint? Wordt er genummerd per lijn of genummerd per handtekening?*

De adviescommissie is van mening dat er best genummerd wordt per handtekening, dat is voor iedereen het eenvoudigste. Er zijn hier evenwel geen dwingende richtlijnen rond.

7. *Hoe lang wordt de petitielijst bijgehouden?*

Het DLB voorziet niet in een termijn waarbinnen de petitielijst moet worden bijgehouden. De adviescommissie is van mening dat hierop de regels over de algemene verordening gegevensbescherming moet worden nageleefd. Uiteraard moet het aantal handtekeningen bijgehouden worden tot de gemeenteraad zich heeft uitgesproken over de organisatie van de volksraadpleging. Nadien heeft het bijhouden van deze lijst en de daarin opgenomen gegevens geen nut meer en is de adviescommissie van mening dat deze binnen korte tijd vernietigd moeten worden.

8. *Wat zijn de achtereenvolgende beroepsmogelijkheden voor de indieners van een verzoek van VRP in geval de gemeente handtekeningen afkeurt?*

Het decreet over het lokaal bestuur voorziet niet in een beroepsmogelijkheid als het college van burgemeester en schepenen handtekeningen afkeurt.

De controlebevoegdheid die het bestuur krijgt, mag niet misbruikt worden om de organisatie van een volksraadpleging te verhinderen. De controle van de handtekeningen moet zorgvuldig en correct gebeuren en de schrapping van handtekeningen moet gemotiveerd worden (RvS 21 januari 2010, nr. 199.716).

Als de aanvraag wordt verworpen door het schepencollege getuigt het van zorgvuldig bestuur dat het schepencollege zijn beslissing schriftelijk mededeelt aan de initiatiefnemers zodat zij eventueel een beroep kunnen doen op het algemeen bestuurlijk toezicht (Advies VAV 2017 2). De algemeen toezichthoudende overheid kan dan onderzoeken of het college van burgemeester en schepenen zorgvuldig tewerk is gegaan en of de beslissing voldoende is gemotiveerd. De toezichthoudende overheid kan niet in de plaats van het college van burgemeester en schepenen een beoordeling maken van de handtekeningen.

Buiten de mogelijkheid om een beroep in te stellen bij de toezichthoudende overheid, kan de vraagsteller zich ook richten tot de Raad van State. Hij kan dat rechtstreeks doen of pas na afloop van de procedure van het algemeen bestuurlijk toezicht, doch steeds met inachtneming

van de vervaltermijnen zoals die zijn voorzien in de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

9. *Wat moet vermeld worden in de gemotiveerde nota en de eventuele stukken die de gemeenteraad kunnen voorlichten, die gevoegd worden bij het verzoek (van een VRP) aan het college van Burgemeester en schepenen, zoals voorzien in art. 310 DLB.*

In de gemotiveerde nota wordt toelichting gegeven bij het initiatief tot volksraadpleging. Dit betekent dat er toelichting wordt gegeven bij de situatie waarom er een initiatief tot volksraadpleging is genomen, alsook bij de opgenomen vragen. De adviescommissie adviseert dat de toelichting wordt gegeven conform de principes van heerlijk helder taalgebruik.

Deze nota wordt overeenkomstig artikel 316 van het decreet over het lokaal bestuur ook opgenomen in de brochure die de gemeente opstelt en die aan de inwoners van de gemeente ten minste dertig dagen voor de dag van de volksraadpleging wordt bezorgd.

DIT ADVIES WERD UITGEBRACHT MET EENPARIGHEID VAN STEMMEN.

De voorzitter
Kaat LEUS

Adviezen van de Vlaamse commissie voor volksraadplegingen vindt u terug via onderstaande link:
<http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/werking-bestuur/burgerparticipatie/volksraadplegingen/adviezen-vlaamse-adviescommissie-voor-volksraadplegingen>